

Respect pentru oameni și cărti

Aureliu BUSUIOC (1928, Cobâlca, azi Codreanca, județul Orhei – 2012, Chișinău), scriitor român. Își ia bacalaureatul la Colegiul „C. Diaconovici-Loga” din Timișoara. Urmează Școala Militară de Ofițeri Activi de Transmisiuni din Sibiu, pe care, în timpul examenelor de absolvire (1949), o părăsește, pentru a se alătura familiei, obligată de autoritățile sovietice de ocupație să se „repatrieze”. Se află în lagărul sovietic de filtrare de la Sighet (1949-1950). Este depanator-radio la un atelier din Chișinău, student la Institutul Pedagogic din Chișinău, apoi redactor la Editura de Stat. În 1955 debutează editorial cu placșeta de poezii umoristice *Prafuri amare* și cu cartea pentru copii *La pădure*. Lucrează în presa timpului. Îi apar volumele de versuri *Piatra de încercare*, *Firicel de floare rară*, *Dor*, *Poezii*. În 1966 publică romanul *Singur în fața dragostei*. În 1969, la Teatrul Luceafărul din Chișinău îi este montată piesa *Radu Ștefan, întâiul și ultimul*, interzisă de autorități după câteva reprezentații. În 1973 îi apare romanul *Unchiul din Paris*, tradus peste un an în rusă, germană (trei ediții), slovacă, bulgară și.a. În 1986 îi apare romanul *Local - ploi de scurtă durată*. În 1996 i se decernează Premiul Național. Publică romanele *Lătrând la lună* (1997), *Pactizând cu diavolul* (1999), *Spune-mi Gioni!* (2003), *Hronicul Găinilor* (2006), *Și a fost noapte...* (2012).

„Aureliu Busuioc produce, de fiecare dată, nu texte – de un anume gen literar –, ci modele. Un model de care avem nevoie este povestirea pentru copii și adolescenți. Este vîrstă inițierilor în lectură. Dacă îți ratezi cititorul de această vîrstă, nu-l mai recuperezi niciodată. Dar dacă îl câștigi – va fi pentru totdeauna. Pe ce se ține, aşadar, modelul? Pe vraja „timpului literaturii”. Pe un adevăr simplu: amintirile trebuie trecute prin filtrul anilor. Și atunci, un jurnal de adolescență obține tările literară, magică. Și atunci realitatea profană devine irealitate sacră, literară. Iar lucrurile obișnuite încep să obțină nuanțe de mit. Testul e simplu: e suficient să citești povestea bunicului din vremurile mitice, când – incredibil! – el era nepot...”

Mircea V. CIOBANU

CARTIER POPULAR

Aureliu BUSUIOC

Când bunicul era nepot...

Roman

Ediția a III-a

CARTIER

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: 021 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
cartier.md

Respect pentru oamenii și cărti

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe eBooks, Barnes & Noble și pe cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău, Tel./fax: 022 21 42 03.
E-mail: libriadiincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 022 24 10 00.
E-mail: libriadiinhol@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ
CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România
Tel./fax: (021) 210.80.51
E-mail: romania@cartier.md
www.cartier.md

Taxele poștale sunt suportate de editură. Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu
Lector: Valentin Guțu
Creditor fotografic: Roman Rybaliov
Coperta seriei: Vitalie Coroban
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Valeria Idjilov
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Combinatul Poligrafic

Aureliu BUSUIOC
CÂND BUNICUL ERA NEPOT...
Ediția a III-a, iunie 2017

Prima ediție a apărut la Editura Prut în 2008.
Ediția a II-a: 2015.

© 2017, Editura Cartier, pentru prezența ediție. Toate drepturile rezervate.
Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Busuioc, Aureliu.
Când bunicul era nepot... : Roman / Aureliu Busuioc ; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. a 3-a. –

Chișinău : Cartier, 2017 (Combinatul Poligrafic). – 120 p. –
(Colecția „Cartier popular” / coord. de Gheorghe Erizanu, ISBN 978-9975-79-891-4)
(Seria de autor, ISBN 978-9975-86-039-0).

1000 ex.
ISBN 978-9975-86-166-3.
821.135.1(478)-31
B 96

1

Într-o după-amiază de vară, cred că era prin iunie, pentru că cireșele erau pe terminate iar caisele abia începeau să se îngălbenească, l-am zărit pe bunicul stând la măsuța de pe terasă, cu o ceșcuță de cafea în față, tot curățând la luleaua lui din rădăcină de vișin pe care n-am văzut-o niciodată scoțând fum, dar de care bătrânul nu se putea desparti.

Zic „l-am zărit”, și nu „l-am văzut”, pentru că am trecut ca fulgerul pe lângă terasă: mama, cu o nuielușă de liliac în mână (n-ați gustat niciodată aşa ceva?), încerca să mă prindă ca să-mi explice a nu știu câtă oară de ce nu-i frumos să arunc cu bolovani în curcanul acela îñfoiat și prost din curtea vecinului care mă îngâna „gâl-îhî-gâl” ori de câte ori încerc să fluier.

Bunicul a fost marinări, căpitan de cursă lungă, vila aceasta cu terasă și tot soiul de pomi și arbuști a cumpărat-o de cum a ieșit la pensie, și, zice el, are să mi-o lase mie prin testament când o fi să plece la cele sfinte. Cine sunt „sfintele celea” nu știu, tot

aşa cum habar n-am ce înseamnă „testament”, dar aş vrea să văd care o să mai alerge după mine cu văruşa când am să fiu eu stăpân aici! O înțeleg pe mama care strigă la bătrân „puşchea pe limbă” de fiece dată când bunicul îşi face cunoscute planurile de viitor...

Dar toate acestea le spun printre altele, principalul în acele clipe a fost să mă ascund cumva de furia mamei. Şi cel mai potrivit loc mi s-a părut a fi sub terasă, pentru că trebuie să vă spun că „puntea” – aşa-i zice bunicul – e ridicată pe stâlpi la vreo jumătate de metru de la pământ. Nu-i prima oară că mă salvează, şi, slavă Domnului, toti ştiu că acest minunat ascunzis îi aparţine lui Ricky.

Mama s-a oprit din fugă şi, presupun, caută nedumerită în jur. Îi văd numai picioarele şi capătul nuieluşei care s-ar fi potrivit foarte bine pe fundul meu.

— Unde-o fi, împielitul, parcă a intrat în pământ, se plânge ea bunicului. De-ar şti câtă dreptate are!

— Mai lasă-l şi tu, face bunicul împăciuitor, îl aud sorbind din cafeaua fierbinte. Copil, ce vrei! Parcă tu ai fost mai cu moţ la vârsta lui?

Când m-am târât sub terasă, nici n-am luat seama la Ricky, foxterierul meu, în schimb m-a

luat el în seamă: a început să dea din parodia lui de coadă de mi-a umplut ochii cu praf. I-aş fi dat una peste urechi, dar scheunatul lui m-ar fi trădat. Am înghiţit „salutul” lui scrâşnind din dinţi,oricum era de preferat un pic de praf în ochi nuieluşei de liliac...

Mama tace. După câteva minute, îi văd picioarele purtând-o spre scara casei.

— Nu-i nimic, pun eu mâna pe tine, haimana ce-mi eşti!

Bunicul pufneşte.

Vesel bunic!

De-ar fi numai să nu plece prea repede la sfintele lui!...

Când s-a lăsat iar liniștea aceea îngrozitoare care domnește la țară în lungile zile de vară, am înțeles că bunicul și-a scăpat barba în piept și sfărăie încetișor de parcă s-ar teme să nu trezească pe cineva; că vecinul – curcanul cel prost – și-a strâns aripile și moțul și seamănă acum cu o curcă plouată, și că mama, la bucătărie, răsfoiește un jurnal de mode împrumutat de la tanti Aglaia cea cu nasul ca o banană, și nici prin gând să-i dea că rața din rolă a început să semene cu un papuc scorojit, iar bucățelele de varză tocată de sub trupul păsării par sute de chibrituri arse până la capăt. Mama are probleme cu miroslul, cred că nu poate deosebi parfumul franțuzesc de oțetul nostru, aşa că n-are să-o deranjeze izul mâncării arse până n-o să dea fulmul din rolă. Ea continuă să examineze atent croialul unei rochii de pe vremea lui Pazvante chiorul...

Cine ca cine, dar eu știu precis că acumă-i timpul să-mi părăsesc ascunzișul, nimeni nu vede și nu știe nimic, pot să mă urc pe casă dacă vreau sau să mă culc încălțat pe patul din dormitor.

Numai că altele sunt planurile mele pentru ziua de azi: ieri am fost în podul casei și am descoperit un geamantan vechi, ros pe la colțuri, cu o etichetă agățată de mâner pe care abia se putea citi: „Timoteu Bizu, cap...”

Adică bunicul.

Încuietorile valizei nu mai țineau, aşa că n-a fost cine știe ce problemă s-o deschid, dar în fața ochilor mei nerăbdători au apărut nu piaștri și figurine de argint și aur, ci... hârtii. Dosare pânte-coase legate cu rafie, caiete și blocnotesuri, jurnale și diplome în tartaje de piele...

Am ales la întâmplare coperta cea mai arătoasă și am deschis-o. Pe o foaie dublă de hârtie cretată scria scurt: „Diplomă de traversare a Ecuatorului. Se atestă prin prezenta că secundul vasului «Sf. Parascheva» Thimoteu Biju a traversat Ecuatorul la 61°17' long, la. 17h (Greenwich) pe data de 11.X. 32”.

Și semnătura: „Neptun”.

Strașnic grămătic Neptun ăsta – unde l-a pus pe „h” în prenumele bunicului!

A doua copertă s-a dovedit a fi a unui caiet școlăresc. Pe prima pagină – imaginea primitivă a unui vas cu pânze înfruntând furtuna, iar pe următoarea, cu litere de tipar, scrise de o mâna nu tocmai grozavă în ale caligrafiei: „Jurnal de bord. Căpitan TIMO BIZO”.

Am reușit să citesc doar începutul jurnalului:
„Ura! Mâine împlinesc paisprezece ani, și-mi ră-

mâne încă un an până...”

„Până ce?” n-am mai reușit să aflu, pentru că,
de jos, din capul scării, răsună glasul de goarnă al
mamei:

— Culai, știu că ești în pod. Coboară imediat,
zbântuitule, ori îți rup urechile!

Ruptul urechilor nu mă sperie, au rezistat ori
de câte ori a pus mama mâna pe ele, dar nu pot
răbda să mi se spună Culai! E înjositor! E un nume
pe care nu l-aș da nici unui motan râios. La școală
toți au fost învățați (bineînțeles, de mine, și uneori
chiar cu forță!) să-mi spună Nic! Așa îmi spun și
bunicul și tata, numai mama parcă ar trăi în seco-
lul zece – pretinde că a avut un strămoș cu acest
nume și că era un om foarte de treabă. Bine căcar
că nu-l chema Pantelimon sau Sisoe!

Am băgat „Jurnalul” sub centură și l-am acoperit
cu maioul, apoi am închis urgent greamantanul.
Am aruncat peste el o mâna de praf – este destul
în pod. Măsura era necesară pentru că mi s-a interzis
să umblu la vechiturile puse acolo, ca să se
facă și mai vechi, și am coborât cât mai degrabă.

— Ce-ai căutat acolo? se rățoi mama la mine.
De câte ori să-ți spun? Vrei să dai foc la casă?

N-aveam de gând să fac aşa ceva. Acum, cu atât
mai puțin, dar nu puteam să rămân dator:

— Mami, dacă-mi mai spui o dată Culai, am
să mor!

Mama izbucni în râs:

— Hai, nu mai moare nimeni de atâta treabă!
Du-te până la prăvălie, s-a terminat sarea... Culă-
iță...

Nici nu vă închipuiți ce grea este viața unui copil singur într-o familie mare! Ba du-te la prăvălie că s-a terminat sarea, ba adu ziarul din dormitor, ba spală-te pe picioare, ba nu mânca prune verzi, ba lasă cățelul în pace că ai scos sufletul din el...

La traiul acesta chinuit mă gândeam în drum spre prăvălie, dar și la zilele acelea fericite când am făcut un pic de temperatură și alergau toți în jurul meu ca slugile în jurul unui prinț!... Ce-i drept, fericirea a ținut doar patru zile, pentru că într-o cincea mama m-a prins încălzind termometrul în paharul cu ceai fierbinte și... Nici nu vă mai spun cum s-a făcut roșie ca o sfecă, cum m-a luat de o aripă și mi-a făcut vânt din pat, cum a luat ștergarul ud cu care venise să mi-l pună compresă și a început să-mi măsoare cu el spatele, țipând ca din gură de șarpe:

— Vasăzică, de asta se mira doctorul că nu-ți scade temperatura! De asta ne-ai ținut pe toți ca pe jar! Monstrule! Măgarule! Ia uitați-vă ce potlogărie i-a dat prin cap pezevenchiului!...

La masă am păstrat cu toții tăcere, eu personal am mâncat și ceapa din supă de credeam că o să-mi întorc stomacul pe dos, doar bunicul a găsit de cuviință să împrăștie atmosfera grea și apăsătoare:

— Tin minte și eu că într-o treia sau a patra eram sătul de școală, când un coleg m-a învățat să beau cretă. Zicea că o să fac treizeci și nouă și am să stau acasă vreo câteva zile fară niciun pericol. Dar nu mi-a spus cât anume să beau și am înghițit vreo cinci bucăți. Doctorii m-au pus să torn în mine vreo trei căldări de apă ca să-mi spele stomacul...

Am luat seama cu coada ochiului că mama se schimbă la față: ba verde, ba roșie, ba vânătă, până când n-a mai putut răbdă și a sărit în picioare:

— Termină, tată, cu amintirile! Din cauza povestilor tale face el toate prostiile! Te rog...

A urmat o zi întreagă a tăcerii.

Bunicul s-a culcat devreme, supărat, nu s-a mai aşezat la masa de scris.

Devreme s-au retrас și babacii. Fără discuțiiile și amintirile de pe terasă de până pe la miezul nopții.

Tristă zi...

Dar a trecut!